

Lunca redeșteptării

Valea Almașului(Almăjului, n.n.), cât ești tu de frumoasă! Țara lui Doda, câtă veselie am simțit, când am pășit pe pământul tău!

De la Oravița spre Bozovici, trece călătorul prin locurile și ținuturile cele mai încântătoare. Munți cu vârfuri pleșuve, pădurile de brazi cu capete plecate, râuri șerpuitoare cu apa limpede ca sufletul unei conștiințe curate, toate te îmbrățișează la sânul lor și te îmbiu cu tot ce au mai drag.

Acești munți sunt cu atât mai dragi pentru noi românii, întru cât, precum noi i-am apărât din vremuri depărtate, tot așa au rămas proprietatea noastră.

Și când am plecat din Oravița la adunarea poporală din Bozovici și am văzut aceste locuri atât de frumoase, inimile noastre simțeau, că în Valea Almașului(Almăjului, n.n.) vom avea o primire, de care încă, nu ne-am împărtășit.

Și presimțirea inimii s-a adevărit de dreaptă.

Deputații noștri, Dr. Teodor Mihali și Vasile Damian au plecat din Oravița însoțiți de dnii Vasile Mărginean, oficianț de bancă, Ilie Gropșean cand. de adv. și de redactorii: D. Birăuțiu, de la „Poporul Român”, Petra E. Papp, de la „Tribuna”.

Între munți, departe de Bozovici, între munți, unde ne simțim mai bine acasă, au ieșit înaintea oaspeților, călăreți frumos îmbrăcați, feciori chipeși, înalți ca bradul de la munte. Alături de ei era preoțimea noastră și inteligența română din acele părți.

Aici, în cuvinte înălțătoare, întâmpină pe deputați părintele Bihoi din Bozovici. Răspunde dl Damian. Urmează o înfățișare din(tre) cele mai adânc însuflețitoare dintre câte am văzut. Din șirul poporului pășeste înaintea deputaților un moșneag gârbovit de povara anilor grei, cu o barbă lungă ca un patriarh, cu față smerită și în vorbă tânguioasă, cu lacrimi în ochi își spune bucuria și fericirea inimii sale și a bătrânilor din acele părți, învredniciți fiind să vadă iarăși timpurile lui Doda timpuriri de fericire și de mare măreție pentru Valea Almașului(Almăjului, n.n.). Pătruns de o adevărată dragoste, răspunde dl Mihali.

Când am auzit vorbele moșului Petru Pășlea, care aste tatăl sculptorului din Câmpulung și când am văzut alături de el pe bătrânii: Nicolae (Nicola) Ruva, Traian Crășovan și Petru Păscar, gândul meu zbura departe...departe la strămoșii noștri, care, cu cucernicie în inimă, și cu dragoste de limbă și lege, de câte ori cerea lipsa, de prin văi și cătune se adunau ca să pornească la luptă.

Am plecat la vale și în dreapta și în stânga, pe coastele munților, să zăreau cete de români cu căciulile în mână, făcând închinăciune, petreceau pe deputații noștri.

Din un vârf de munte, bubuia văzduhul de sunetele pipelor (trascurilor).

Intrarea deputaților în oraș era ca intrarea lui Isus în Ierusalim.

În mijlocul orașului, a fost ridicată o poartă triumfală. Aici de nou, au fost binevențați deputații, din partea părintelui Vasile Popovici, din Pătaș, în o vorbire bine simțită. Urarele de „să trăiască”, izvorâte din sufletele a lor(celor, n.n.) opt mii de români, nu încetau. După terminarea vorbirii de primire, corul plugarilor din Bozovici, cântă cu multă precisiune, cântarea „Bine ați venit”. După acestea răspunde însuflețit dl Mihali și plecarăm cu toții în lungi șiruri până la „Casina română”.

După ce oaspeții au gustat puțin, o comisie de trei invită deputații să ia parte la dezbatere(a) celor puse la ordinea zilei. Au plecat deci, în mijlocul poporului, pe tribuna ridicată în piața cea mare.

Aici, părintele Bogoievici, arătând însemnătatea adunării, deschide ședința și roagă pe deputați să lumineze poporul adunat.

În cuvântul dl Damian și în cuvinte pe înțelesul ascultătorilor desfășură programul deputaților naționaliști.

Poporul grănicer l-a ascultat, cu pălăriile în mână, cum ascultă evanghelia.

Cei opt mii de ascultători erau așezați după comune, fiecare comună avându-și tabla sa. Au fost de față români din comunele Bozovici, Bănia, Gârbovăț, Putna, Pătaș, Prigor, Prilipeți, Rudăria, Mocerîș, Lăpușnic, Perzova (?), Borloveniul nou, Borloveniul Vechi, Șopotul Vechi, Șopotul Nou și Dalboșeț, toate în frunte cu preoții lor. De învățători nu putem vorbi nimic. Ei sunt comunali toți și astfel nu iau parte la mișcările noastre, ba nu le plac(e) nici a merge în biserică.

Dar să mă reîntorc la ogaș. Vorbirea dlui Demian a făcut cea mai bună impresie asupra ascultătorilor.

Vorbitorul al doilea a fost dl Mihali, care începe astfel :

„Iubiților frați! Puneți-vă pălăriile în cap, destul ați descoperit capetele înaintea străinilor”. Poporul cu lacrimi în ochi se uită la acest apostol al neamului și-l ascultă.

Dl deputat a explicat pe larg adresa trimisă de deputații naționaliști către dietă.

Aprobări și aclamări din partea tuturor. Adeseori era întrerupt de furtunoasele aplauze ale ascultătorilor. După dl Mihali a vorbit redactorul Birăuț spunând pe scurt nedreptățile ce le îndurăm din partea străinilor.

A spus cu atâta însuflețire, încât poporul nu înceta de a se plânge contra a multor fărădelegi.

Ultimul vorbitor a fost Petru E. Papp, care îi joară (a-i pune să jure) pe ascultători să nu mai țină cu străinii, arată *cum* ungurii ne zic că suntem agitatori, până când noi nu facem alta decât luminăm poporul. Blăstemele celor ce vor mai ține cu străinii erau rostite de pe buzele tuturor, și când vorbitorul le-a spus că cel ce nu vrea să lupte alături de noi, să iasă din șirul nostru, atunci ascultătorii strigau din toate puterile, că mai bucuros vor muri cu toții decât să nu asculte de conducătorii lor.

S-au cetit apoi, din partea părintelui Brânzei, hotărârile luate, în urma grănicerii au trimis o telegramă de alipire către M. Sa. S-au primit telegrame de la T. Rotar și Orăvițeni.

Înceindu-se adunarea, poporul s-a dus la ale sale în cea mai mare ordine.

Sara s-a dat banchet în sala de la cassina română. Erau de față, afară de vorbitorii sus amintiți, încă peste o sută de inși dintre care amintim pe preoții N. Bihoi cu soția (Bozovici) S. Brânzei cu soția (Bozovici), V. Popovici (Patăș), E. Boschescu (Borchescu?) (Prilipeț), D. Bogoevici (Bănia), N. Novacovici (Gerboveț), Ilie Imbroase (Imbrescu?) (Dalboșeț), P. Tuciuu (Moceris), E. Chimbir (Șopotul Vechi), apoi dnii Dr. Iuliu Novac adv. și Dr. Vladone cu soția, Petru Călcianar (Orșova), Aurel Simțion cu soția. Ilie Ruva cu soția, D. Radivoevici, S. Străin, I. Ieva, P. Seva, P. Sicăreț (Licăreț?), M. Baba, M. Popovici, V. Cihai, I. Pășlea, locotenent în pens. Stachie Popovici, forestier, Mărgean și I. Gropșeanu, apoi bătrânul Pășlea și alți economi (țărani, n.n.).

Șirul toastelor l-a început dl Brânzei, ridicând pocalul pentru dnii deputați, Novacovici pentru ziariști, Dr Vladone pentru activiști, Dr. Călcianar pentru buna înțelegere, dl Mihali pentru popor, V. Popovici pentru conducători, Dr. Călcianar pentru preoți, Gropșean pentru dame și Petru E. Papp pentru coriști.

E de însemnat că corul plugarilor din Bozovici este un cor foarte bun. M-a pus în uimire când am văzut aci coriști țărani care știu atât de frumos să cânte. În decursul banchetului au cântat mai multe cântări, cu o nespusă precisiune. Toată lauda se cuvine maestrului Ruva pentru osteneala făcută cu instruirea. Merită toată lauda și coriștii, care ascultă de conducătorii lor, să dea Dumnezeu să avem multe coruri ca și corul din Bozovici, cei ce știu să facă un astfel de cor, aceia sunt oameni cu multă pricepere care pot face și alte lucruri bune și folositoare.

Toate au decurs în cea mai mare ordine. Și când am văzut rânduială în toate, când am văzut iubirea și însuflețirea grănicerilor, atunci mi-am zis: acest popor este vrednic de a trăi și sunt sigur că vor ști să-și aleagă urmaș vrednic lui Doda.

Laudă se cuvine preoțimeii care e conștie(nță) de chemarea sa. Laudă și cinste se cuvine d-lor Dr. Vladone și Aurel Simțion, Rusu și preoțimea din loc, care au avut lupta leului în aranjarea cât mai bună a celor întâmplare.

Laudă li se cuvine grănicerilor, care au făcut o mare cinste căci oaspeții au dus cu sine cele mai dulci suveniruri. D-zeu să le răsplătească ostenelele și dorim grănicerilor ca la viitoarele alegeri, să se arate vrednici și măreți zilei de 12 Dec.

Nădăjduim în Dumnezeu, care ne-a redeșteptat, și care ne va ajutama tuturor ca ostenelele noastre să aducă roade folositoare pentru neamul românesc.

D-zeu să ajute.

Din ziarul **Tribuna**, Arad, Sâmbătă 3/16 Decembrie 1905, Nr. 225.

Anul IX. NUMĂR de DUMINICĂ » 50